

de belangstelling in Leiden en aan de VU voor de jonge Barth, terwijl aan de Katholiek Theologische Hogeschool in Utrecht een knappe dissertatie over een onderwerp uit de K.D. werd verdedigd.

Berkhof is als een soort scheidsrechter opgetreden. Tussen de regels door leest men zijn vermaning aan de Postbarthianen dat ze te snel afscheid van Barth hebben genomen. Ze moeten hun huiswerk nog maar eens overdoen.

Waarop zit dit verschil vast? Barth begint bij boven. God doet het alles in Zijn genadig initiatief. God doet het alleen! Ook wanneer in latere publicaties de mens en de humaniteit meer in het gezichtsveld komt, blijft alle aandacht rusten bij God!

De Postbarthianen zeggen: er is bij Barth geen plaats voor onze werkelijkheid. Zijn theologie raakt onze ervaring niet. Een opmerkelijke echo van het bezwaar dat Berkhof tegen de prediking van de midde-northodoxie inbracht.

Berkhof verwijt de Postbarthianen, dat ze zich aan hetzelfde euvel schuldig maken als hetwelk ze Barth verwijten. Alleen doen zij het aan de andere kant van de "diagonaal", niet in het verticale maar in het horizontale. Daarin hebben zij geen plaats voor God die zich openbaart. Ervaring is beslissend over alle spreken over God. Daarmee is het initiatief dat Barth heeft ontwikkeld, doodgelopen.

Zullen we het verwijt van de Postbarthianen niet mogen opvatten als een verwoording van wat Berkouwer al in 1954 schreef: De geschiedenis komt bij Barth niet tot haar recht? Vanuit een andere optiek, namelijk vanaf beneden redenerend, zeggen de Postbarthianen hetzelfde.

Er zijn er die zeggen: Men moet niet beweren dat Barth zijn tijd gehad heeft. Het is veeleer omgekeerd! Barths tijd komt nog. Ik meen dat we het protest van de jonge Barth tegen het liberalisme van zijn dagen opnieuw nodig hebben. Nu moet het gericht worden tegen de ervaringstheologie. Barth kan alleen een heilzame remedie zijn, als de genade niet langer als een principe wordt megedeeld. Zij moet als Gods belofte verkondigd worden. Die belofte vraagt om geloof. De Heilige Geest is nodig om Gods werkelijkheid in onze werkelijkheid, vernieuwend, en bekerend, hoopgevend en wegwijzend, aanwezig te doen zijn!

Bij het lezen van Barths werk heb ik de ervaring van: ja, daar is hij bezig met het Woord, en tegelijk kan ik niet loskomen van het bezwaar: de genade is een principe.

Naar mijn gedachte is Barths leer over de Heilige Schrift het kristallisatiepunt van deze problematiek. Vanwege het voorbehoud dat Barth maakt met betrekking tot de Schrift en de prediking, overweegt de discontinuïteit. Het Woord staat wel in de geschiedenis, maar gaat niet op de wijze van de Heilige Geest in in de geschiedenis. Mijn waardering betreft het feit dat het woord inslaat. Het blijvende tekort is voor mij dat het Woord niet pneumatologisch, op de wijze van de Geest, in ons leven ingaat. Dit tekort weegt zwaarder dan de waardering.

Een omslag?

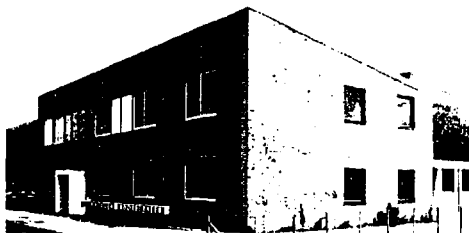
Ik hoop op een omslag: van het zwaartepunt in de ervaring en de geschiedenis.

naar de soevereiniteit van het genadig handelen van God. Echter niet zulk een omslag die alles wat in de geschiedenis gebeurt, zich als een afwijking van een besluit in de eeuwigheid, een besluit dat door het zijn van God bepaald wordt.

Moeten de Postbarthianen hun huiswerk overdoen? Wie hen daartoe verplicht, zegt dat ze bij Barth iets hebben laten liggen, dat opgepakt had moeten worden.

Ik meen dat Barths oeuvre in deze discussie tekort schiet. Barth behoeft een wezelijke aanvulling. Scherper nog: een ingrijpende correctie. Genade als principe redt ons niet, want zij raakt ons niet. Genade als verkondiging van Gods belofte, die door Woord en Geest ons toegeëigend wordt - dat is de uitweg. Het komt van boven, en het land beneden, want het wordt beleefd en ervaren. Deze correctie betekent dat alle onderdelen (loci) van de dogmatiek vervoegd en verbogen moeten worden naar het Woord van de Zich Zelf-openbarende God.

Als er huiswerk moet worden overgedaan, mag dat niet alleen van de Postbarthianen worden gevraagd.

**GRIMBERGEN-
NOORDERMEER B.V.**

Erkend installatiebureau voor:

**Centrale verwarming
Luchtverwarming - Koeling
Olie- en Gasstookinstallaties
Moderne kamerverwarming**

't Heen - Heerenweg 3 - Katwijk - Telefoon 01718 - 20302

DAG + NACHT + WEEKEND SERVICE

AVONDMAAL SERVIEZEN

IN ZILVER, PLEET EN TIN

Ook verkrijgbaar in draagkoffer voor 6, 10 of 12 personen.
Vraagt onze geïllustreerde prospectus.

ZILPLETIN — *Eikendaal*

BERGSTRAAT 12 - TEL. 08370 - 12038 - 6701 AC WAGENINGEN
'S-MAANDAGS GESLOTEN

Herinneringen aan de oude Barth

Dr. A. Dekker

Een andere herinnering komt boven. Een mooie oktobermorgen in een paar lijnen geschetst. Barth als antwoordman midden in een klein groepje. Een zaal in het restaurant "Bruderholz". Een groep uit Duitsland overgekomen medewerkers van het C.J.M.V. Een paar belangstellenden. Barth! Met blauw manchester jasje, bruine trui en dampende pijp.

Dat zijn de elementen waaruit in bijna twee uur een stukje theologiegeschiedenis in zakformaat wordt opgebouwd. Die indruk krijg je tenminste wanneer je de verweerde, net weer herstelde, legendarische Karl Barth in actie meemaakt. Zijn vrolijke ogen, zijn scherpe, soms vinnige reacties, zijn grote helderheid en de altijd presente bazelse humor stempelen het vragenuurtje van deze theologische "Briefkast-enonkel", zoals hij zichzelf graag noemt. Het treft altijd weer hoe Barth zich in een paar minuten op zijn publiek inspeelt, zodat een zinvol gesprek ontstaat. Er zijn zoveel schriftelijke vragen – je zult ook de kans krijgen een vraag bij Barth op tafel te kunnen deponeren! – dat er geselecteerd wordt.

Uit deze selectie weer een samenvatting.

– In Duitland zijn er mensen die de theologie van de dood-van-God aanhangen. Hoe moeten we dat opvatten?

"Die mensen zijn er niet alleen in Duitsland. Ze zijn er ook in Zwitserland en in Amerika. Ja, daar helemaal. Maar ik zou eerst wat anders willen zeggen. Ik weet eigenlijk niet wat erger is. Die mensen die dan zeggen dat God dood is, of die anderen die ook in de kerk zitten en die leven alsof God dood is. Is er overigens iemand van ons die wil beweren dat hij nog nooit heeft gedacht en geleefd alsof God dood is?"

Wat nu die uitdrukking betreft. Dat God, die wij door Christus kennen, dood zou zijn, is een onzinnige bewering, dwazer dan wanneer ik van mijzelf terwijl ik hier zit zou zeggen dat ik dood ben.

In de christelijke kerk heeft de dood van God wel betekenis op Goede Vrijdag. Dan zingt de kerk hier: "O grote nood, God zelf is dood". Het is waar, maar alles wat waar is hoeft nog niet gezegd te worden. Ik zou het liever niet zeggen. God, die God die leeft en door wie wij mogen leven, is niet dood. Ja, er zijn er die dat zeggen. Onder andere "eine berühmte Dame" Sölle. Het wordt voorgedragen als een geweldige vondst. Wat ze bedoelen is dat een

verre, vreemde God in de hoogte dood is en dat wij zijn begrafenis kunnen gaan viëren. Nu, neem die uitdrukking niet al te serieus. Die God wordt niet begraven want die heeft nooit bestaan."

– Kunnen we alleen iets van God weten door de kerk en de bijbel?

"Het is omgekeerd. De bijbel en de kerk. Daarvan vooraf gaat 'het getuigenis van Jezus Christus dat door de Heilige Geest tot ons spreekt. Of er dan ook nog kennis op een andere manier te krijgen is? Kan ik op een mooie dag zoals vandaag God in de natuur zien? Of God in het Zwartewoud of in de bergen? Kan ik hem horen in de muziek en zien als de mensen bij elkaar zijn? Ja! Maar je kunt er niet mee beginnen. Het zet in bij het getuigenis van Christus, anders sta je in het donker. Het is als met de verkeerspaaltjes langs een autweg. Door de koplampen van de auto lichten de reflectoren pas op."

– Is Jezus lichamelijk opgestaan. Wij breken ons het hoofd over de vragen die in de nieuwe theologie worden gesteld.

"U moet beginnen met uw hoofd over andere dingen te breken. Wees niet zo benauwd en neem de theologen niet zo verschrikkelijk ernstig. Ze zullen u niet opvreten. Ze willen graag martelaar zijn en het gevoel krijgen dat ze om de waarheid worden vervolgd. Doe ze dat plezier niet. Nu die vraag. Is Jezus lichamelijk opgestaan? Met het pistool op de borst: Ja! Maar ik kan dat pas zeggen wanneer ik daarmee bedoel dat Jezus de levende is, die zich ook als de levende bekend maakt, en die ik zo ook ken.

Maar het sluit dan ook in dat ik daar in mijn leven iets mee moet doen, het moet geen vreemde uitspraak blijven. Daarom wil ik u zeggen hoe ik tegenover die nieuwe Belijdenisbeweging in Duitsland sta. Ik vind het goed en best wat ze doen. Ik heb alleen maar gevraagd: "Hoe staat u tegenover Vietnam?"

Iemand schreef toen terug: "Het gaat nu niet om Vietnam, maar om Jezus." En daar zit het vast, want dat is niet waar. Omdat het om Jezus gaat, gaat het om Vietnam. En nu heb ik u duidelijk gemaakt wat existentieel is."

– Is er een leven na de dood? Gaan we iets tegemoet en kan men zich dat voorstellen?

"Hoe zal ik dat zeggen? Als je zo'n leven bekijkt hè, soms is het kort, soms lang en dan valt het doek. Wat? Welnee! Het doek gaat op! Dat is de opstanding der doden. Dat ik dit leven, dat ik nu alleen zo troebel, in een spiegel zie, za kennen zoals het is. Dat ik uiteindelijk mezelf zal kennen zoals het nu nog niet gaat, laat staan zoals de mensen me kennen. Dit leven komt dan in het licht. Ja, dat is ook gericht, waarin de zonden worden weggedaan. Niet alleen die van mij, ook die van de hele wereld, ook die van Hitler. Maar ook van mij. En dat is het grootste wonder. Dan sta ik niet alleen. Want daar is toch Christus!

Of ik me daar een voorstelling van kan maken? Dat zal het eeuwige leven zijn, dat het licht opgaat, dat de spiegel verdwijnt en dat wij daar samen zullen zijn. Ja, wij, de goeden en de bozen.

Ik heb eens voor een vrouwenvereniging gesproken. Lang geleden. Toen ik bijna de deur uit was riep een dame me nog na: "Professor, zullen we later onze geliefden terug zien?" Ik kon nog net roepen: "Ja zeker, maar ook de anderen."

– Wat raadt u ons aan in de brandende vraag van de dienstweigering? Kunnen christelijke jongens in de Bundeswehr gaan?

(Zelden zocht Barth naar woorden. De Vietnam-oorlog en Israël komen erbij. En de duitse politiek. Niet steeds wil Barth zijn advies voor publicatie geven. Hij blijft zoals te verwachten de nonconformist.)

"Ik weet zo langzamerhand wel welke muziek ze daar in Duitsland spelen. Uit het Oost-West-conflict hoort elke christen zich terug te trekken.

Maar je kunt geen totaal pacifisme uit de Bijbel halen. In de tweede wereldoorlog waren er hier ook pacifisten die met bloemen en "make love, no war" – zoals die hippies – de Duitsers wilden binnenhalen om onze zwitserse kaas te eten. Maar toen gold: deze "Hitlerei" mag bij ons niet binnen komen. Daarvoor is Zwitserland niet geschikt. Ik heb me aangemeld en met een geweer in mijnhand hier de Rijnbruggen verdedigd."

– Hoe moeten we de ontwikkeling in de Rooms-katholieke Kerk beoordelen?

"Niet met optimisme, maar met hoop. We moeten ons verheugen over de beweging die daar door het Concilie gekomen is, en

niet steeds een waarschuwend vinger opheffen omdat ze nog niet hervormd zijn. Het zit natuurlijk nu weer fout met die gemengde huwelijken, maar dáár gebeurt tenminste wat. Wij zijn in deze dagen bezig met onze reformatieherdenkingen. Wij rusten op de lauweren van Luther en Calvijn."

– Wat moet er in de kerkdienst veranderen?

"In de eerste plaats moet de zuigelingen-doop er uit. Straks komt er een boek van mij uit dat daar fel op ingaat. Men moet niet naar het doopvont gedragen worden. Ik pleit niet voor een volwassendoop maar wel voor een doop waarbij men zich zijn verantwoordelijkheid bewust is.

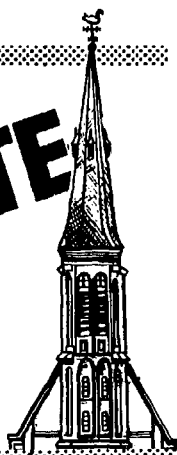
In de tweede plaats moet het Avondmaal er in. Niet als een aanhangsel, zo nu en dan. Maar met heel de gemeente, elke keer.

Daarin liggen de katholieken ons voor. Wij preken ook te lang. Twee-en-twintig minuten is genoeg. Ik luister elke zondagmorgen eerst naar de katholieke, en dan naar de protestantse radiopreek. De katholieken worden steeds beter. "Ach, du liebe Zeit." Wanneer nu de katholieken niet alleen elke zondag het Avondmaal hebben, maar ook nog goede preken krijgen, dan kunnen wij als jubilerende protestanten wel inpakken."

Kampen

Dr. A. Dekker

OP DE HOOGTE

KERKELIJKE "DIENST DER GENEZING"

Een week voor praktische toerusting.

De Ned. Lucasorde organiseert van 28 juni t/m 5 juli haar jaarlijkse conferentie in de "Zwanenhof" te Zenderen (Ov).

De Lucasorde is onderdeel van de intern. "Order of St. Luke", die breed oecumenisch is samengesteld. Doelstelling is het terugbrengen van de bijbelse dienst der genezing in het leven van de christelijke gemeente.

Inleiders van prot. en rk. huize gaan dit jaar in op vragen rond "ziekenzalving", "handoplegging", "gemeente-toerusting", "voorbereiding" en "dienst der bevrijding".

Rev. A. Arbuthnot, directeur van de "London Healing Mission", verzorgt gedurende deze week een aantal inleidingen rondom de thematiek van de toerusting. Informatie bij het secretariaat: mevr. J.M. Heukels, Hessenweg 28, 3731 JK De Bilt, tel. (030)-762208.

AGENDA

maandag 12 mei

ZEIST - "Woudschoten" - Jaarvergadering Confessionele vereniging

dinsdag 13 mei

EDE - Luthers Gemeentecentrum, 10.30 uur: 183ste Lutherse synode (ook 14 mei)

donderdag 15 mei

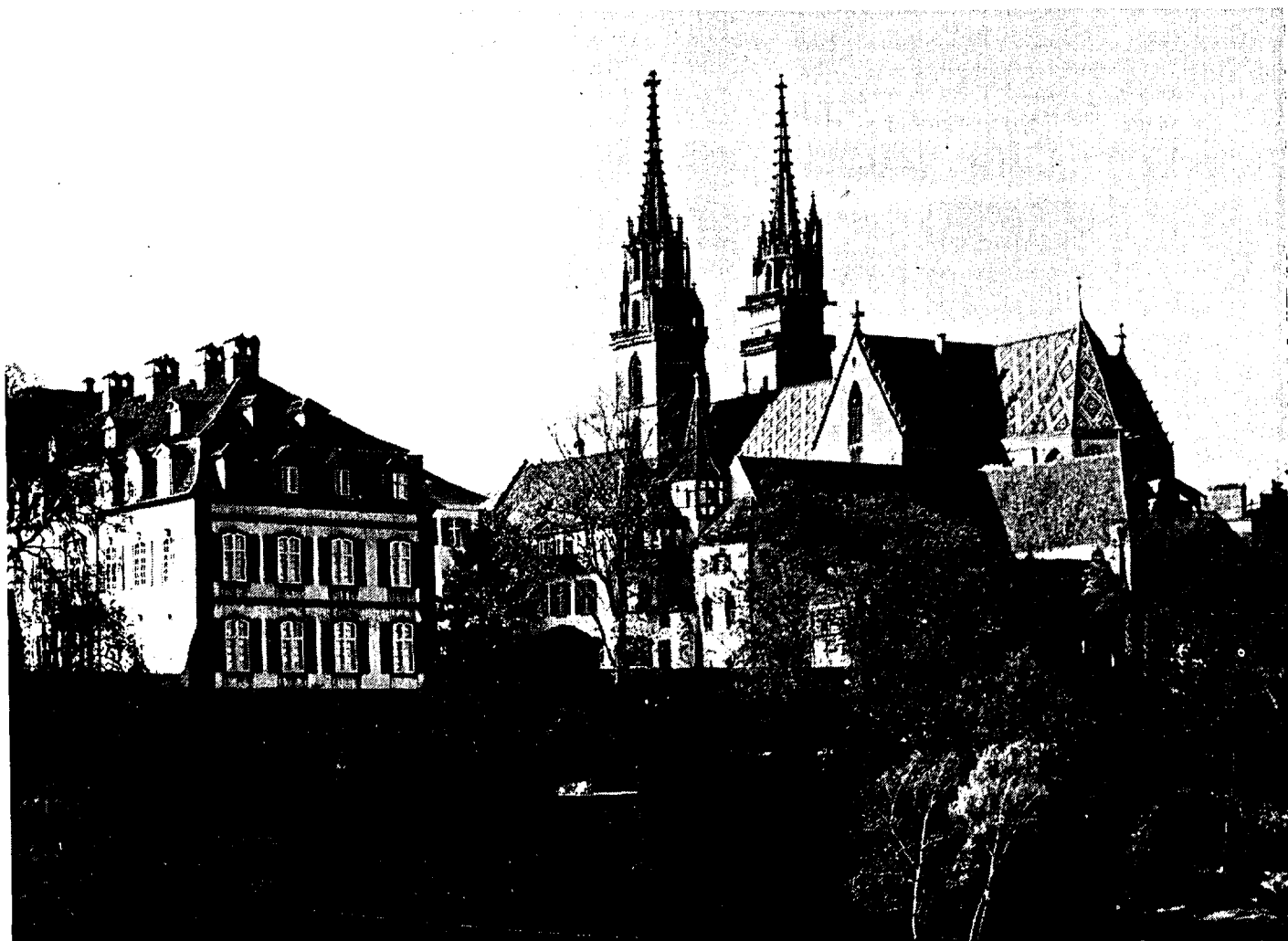
ROTTERDAM - Bondsdag Chr. Geref. vrouwenbond

dinsdag 20 mei

AMSTERDAM - Internationaal wetenschappelijk symposium over: "Geestelijke vernieuwing en sociale verandering" (t/m 24 mei)

vrijdag 30 mei

NOORDWIJKERHOUT - Zomerconferentie Hervormde Diaconale Raad (ook 31 mei)

Bazel, waar Karl Barth geboren is en gedoopt heeft.